

BU SAYIDA

Küreselleşme denilen süreçte neredeyse yok sayılan *kalkınma olgusu* 1980'lere kadar Cumhuriyet'in Beş Yıllık Planlarının temel dayanağını oluştururken, az gelişmiş ülkelerde de iktisat politikalarının temeli olmuştur. Küresel kapitalizmin dikte ettiği neoliberal kalkınma stratejisi, bu ülkelerde kalkınmacı hedefleri engellemekle kalmamış neredeyse iktisat politikalarının gündeminden çıkarmıştır. Küresel piyasalara eklenme kaygısının ulusların bağımsız ve özgün kalkınma politikaları belirleme yetilerini körelten içeriği, piyasanın ilerlemesine engel olan veya olmaya çalışan her türlü yapıyı yok edici nitelik kazanmıştır. Kamusal alanın daraltılması, sosyal devletin ana unsurlarının budanması veya yok edilmesi, sermayenin önündeki kapıların ardına kadar açılmasından başka bir işlevi olmayan yeni para ve kamu maliyesi politikaları, uluslararası sermayenin "*dar alanlara sıkıştırılmış neo-kalkınma modeli*"nin bileşenleri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu süreç ülkemizin yapısal sorunlarına çare oluşturabilecek olguların artık tartışılmadığı/tartışılmadığı bir gündemin oluşması ve kalıcılaşmasına neden olmaktadır.

MEMLEKET Siyaset Yönetiminin *neoliberal kalkınma stratejisinin açmazlarını az gelişmişlik ve kalkınma sorunu üzerine yürütülen tartışmalarla gündemine alan* elinizdeki bu sayısı yedi çalışmadan oluşmaktadır.

Reinaldo ROJAS'ın 9 Mart 2007'de TODAİE'de yaptığı **Yeni Bir Liderlik Örneği: Hugo Chavez** başlıklı konuşması, Necati Kutlu'nun eşzamanlı çevirisinin bant çözümüyle okurla buluşuyor. Venezuela'nın 1980'li yıllardan günümüze değin yaşadığı süreci yaşayan, sorgulayan ve gelecek için çıkarımlarda bulunan bu konuşmanın, üzerinde durulup düşünülmesi gereken, derin anlamlar taşıyan cümleleri var: "*Chavez ikinci başkanlık döneminde halkı Yirmibirinci Yüzyılın sosyalizmi olacak bir sosyalizmi inşa etmeye çağırdı: dediğini yaptı, söz verdiklerini yerine getirdi. Onun için devrim, derin bir demokrasiden ibaret. Bu insanıl, hümanist bir sosyalizm. Çok kutuplu bir dünya ve antiemperyalist bir duruş. Dünyanın bütün milletleriyle, bütün halklarıyla dayanışma içinde. Hani, sizler söylüyorsunuz ya: Yurtta sulh cihanda sulh... Venezüella'da yaşamakta olduğumuz devrim sürecinin ayırt edici özelliklerinin başında, her iki tarafın bir arada yaşaması geliyor belki de. Yani, devrimi destekleyenler ve ona muhalefet edenler olarak ikiye ayrılmış ve her ikisi de birlikte yaşıyorlar ülkede. Ama bu devrimin kendinin zaten gücünü aldığı nokta, belki de muhalefete söz hakkı bırakması, demokratik olması ve kendinden olmayanlara da yaşam hakkı vermesi". Konuşmayı okurken ülkemizin bugün içinde bulunduğu koşulları düşünmemek ve karşılaştırmalar yapmamak elde değil. Konuşmanın Türkçe'ye çevrilmesinde Doç. Dr. Necati Kutlu'nun ve bant çözümünü zamana*

birakmadan bizlere ulaştıran Mülkiyeliler Birliği'nin katkıları çok değerlidir.

Asya Biçimi ve Feodalizm/İmparatorluk'ta ve Cumhuriyet'te Toprak Mülkiyet Biçimleri: Kırsal Alanın Demokratikleşmesi Üzerine başlıklı Muzaffer İlhan Erdost ile yapılan yazılı söyleşide yer alan soruların taslağını hazırlayan Sait Ebinç'e ve bunlar üzerinde düzeltmeleri yaparak soruları geliştiren Prof. Dr. Birgöl Ayman Güler'e teşekkürlerimizi sunarız. En büyük teşekkürü de sorularımızı yanıtlayarak verdiği katkıdan dolayı Muzaffer İlhan ERDOST'a sunuyoruz. Erdost bu çalışmasında ilkel komünal yaşamın üçüncü ve son evresi olan antik, cermen ve slav tarım komünlerinden biri olarak tanımladığı Asya biçiminin (ATÜT-Asya tipi üretim tarzı); İmparatorluk'ta ve Cumhuriyet döneminde toprak mülkiyeti yapısına etkilerini, tarihsel süreçte incelemekte ve kırsal alandaki dönüşümü analize konu etmektedir. Asya biçiminde ekilir toprağın tasarrufu, toprakta mülkiyetin yapısı, köy birimleri içerisinde zanaat ve işbölümü ile ürün değişimine dayalı sistem "*değişmeye karşı dirençli, yüzyıllardır varlığını sürdüren komün*" altyapısını oluşturmaktadır. Toprağın rantı, artı-ürün, toprakların tümünün ismi sahibi olarak görünen en büyük bey, hükümdar tarafından tahsil edilerek mal edinilir. Kent ve kır ayrımı, zanaat ve tarım ayrımına ve meta değişimi üzerine kurulu bir işbölümü değildir. Ürün-ranttan başka vergi yoktur. Osmanlı İmparatorluğu'nda toprakta dört farklı mülkiyetin ve topraktan alınan feodal rantın askeri sisteme bağlı yapısının ortaya konulduğu bölümde bütün toprakların bağlı olduğu tımar ve vergi sistemleri üzerinde durulmaktadır. Yazar, son aşamada İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e devreden feodal ve yarı-feodal toprak mülklerin tasfiyesi ile serf konumunda olan ortakçı köylüyü bağımsız küçük köylüler durumuna getirmek yolunda yapılan reformların engellenmiş olmasını, kırsal alanın demokratikleşmesini engelleyen unsurlar olarak saptamaktadır.

Serdar ŞAHİNKAYA, MEMLEKET SiyasetYönetim-3'ün dosya konusu "*kalkınma*"ya katkıda bulunduğu **Türkiye'de Bölgesel Dengesizliği Giderme Politikaları: Acil Destek Programları/Tasarım Uygulama ve Sonuçlar Üzerine Gözlemler** başlıklı makalesinde, kalkınma olgusu ve "bölgesel dengesizlik" kavramının gelişimi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Önemli uluslararası örnek uygulamalar ve kavramsal çerçeveye ilişkin paradigma değişikliklerinin vurgulanmasıyla başlayan makale, "bölgesel dengesizlik" meselesinin geçmişten günümüze ülkemizdeki algılanışının ve buna dönük politika uygulamalarının değerlendirilmesiyle sürmektedir. Çalışmada 1997-2005 döneminde uygulanan "Acil Destek Programları'nın (ADP), bir diğer deyişle "Yarım Kalmış ve İşletme Sermayesi Yetersizliği Nedeniyle İşletmeye Geçememiş Yatırımların Ekonomiye Kazandırılması"na ilişkin politika setinin ayrıntılı analizini, ülkemizde program ve proje uygulamalarının birbiriyle uyum düzeyi ve koordinasyonunun son derece zayıf olduğunu ortaya koymaktadır.

Şahinkaya, içinde yaşadığımız coğrafyanın doğu ve güneydoğusundaki uluslararası gelişmelerin, bahsedilen koordinasyonsuzluk başta olmak üzere, diğer politika uygulama ve tasarımların birlikte ve hızla gözden geçirilmesini zorunlu kılmakta olduğuna dikkat çekmektedir.

Gökhan GÜNAYDIN'ın **Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Politika Transferi Analizi: Kalkınma Planlarından “Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi”ne** başlıklı makalesi, Cumhuriyet dönemi boyunca aşılması konusunda gösterilen çabalara karşın Türkiye'nin kırsal alanlarında varlığını sürdüren sorunların saptanması ile başlıyor. Tarım sektöründe arazi mülkiyetinin adaletsiz dağılımı, örgütlenme ve yatırım eksikliği gibi temel sorunlara eklenen ve 2000'li yıllarla birlikte uygulanma derecesi artan neoliberal politikaların neden olduğu gelir aşımını sorunu üzerinde durulan çalışmada, “*kırsal kalkınma politikalar*”ının önemine vurgu yapıyor. Yazar, AB'nin genişleme süreçleri için oluşturduğu kırsal kalkınma politikalarının, Kırsal Kalkınma İçin Katılım Öncesi Mali Araç (IPARD) fonlarının kullanımının ön koşulu olarak ulusal mevzuata aktarılmasına ve Türkiye'de birçok kurum ve kuruluşun “katkısı” ile oluşturulan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi'nin, IPARD önlemleri ile benzerliğine dikkat çekiyor. AB odaklı kırsal kalkınma arayışları sürecinin Türkiye için uygun politika seçeneği oluşturma kapasitesinin tartışıldığı bu çalışma, dosya konusuna kırsal alanlar açılımıyla yaptığı katkı ile dikkat çekiyor.

Dergimizin dosya konusuna bir diğer değerli katkı Yüksel AKKAYA'nın **Kalkınma Korporatizm ve İşçi Sınıfı** başlıklı makalesidir. Akkaya, 1945-1975 döneminde “kalkınma” olgusunun gündemde tutuluşunun temel nedenlerini ortaya koymaya çalıştığı makalesinde, işçi-işveren-hükümet arasındaki işbirliğinin, uzlaşmayı amaçlayan korporatist politikalarla biraraya gelerek “ulus-devlet” modelinde sermaye birikiminin sürekliliği ve sömürünün devamlılığının sağlanmasında nasıl etkin bir araç haline dönüştürüldüğü üzerinde duruyor.

Osmanlıda “Şikayet Hakkı”nın Kullanımı Üzerine Düşünceler başlıklı makalesinde Hülya TAŞ Osmanlı İmparatorluğu döneminde “âdil yönetim” için elzem görülen “şikayet hakkı”na odaklanmaktadır. Yazar, şikayet hakkının, tarihsel kökenlerine indiği ve adaletin sağlanmasında nasıl önemli bir rol üstlendiğini ortaya koyduğu çalışmasında, Osmanlıların her koşulda bu yolun açık tutulmasını sağlamak üzere kurduğu sistemi incelemektedir. Taş, belgelere dayalı olarak gerçekleştirdiği çalışmasında şikayet hakkının kullanımının konjonktürel boyutlarına ışık tutmaktadır.

MEMLEKET SiyasetYönetim-3 dergisinin son yazısı **Türkiye Tarımının Sorunları ve Çözüm Yolları** başlıklı görüş yazısı ile ülkemizde tarımın güncel sorunlarına vurgu yapan İbrahim ORTAŞ'tan geldi. 15-17 Kasım 2006 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından Cumhuriyet gazetesinin desteği ile düzenlenen ve üniversite, kamu, meslek odası, dernek, üreticilerin katılımıyla

gerçekleştirilen Ulusal Tarım Kurultayı, Türkiye tarımının içinde bulunduğu sorunlardan çıkış yollarını aralamayı hedeflemektedir. Yazar değerlendirmesinde, tarımsal alandaki küresel dayatmalara ışık tutarak, çokuluslu şirketlerin gerek yarattıkları rekabet gerekse sahip oldukları teknolojiyle, tarımda denetimi artan oranda ellerine geçirdiklerine vurgu yapıyor. Ortaş, beklentiler ve öneriler bölümünde, Türk çiftçisinin ABD ve AB çiftçileri ile rekabet edebilmesi için teknik, ekonomik ve yasal düzenlenmelerin yapılması gereğinin altını çiziyor.

MEMLEKET Siyasetyönetim'in bu sayısı, dosya konusu "*kalkınma*" ile ilgili yazılarıyla ülkemizin yaklaşık olarak son otuz yılda mahkum edildiği *kalkınmaya karşı büyüme* stratejisinin neden olduğu sorunları ortaya koymayı hedefliyor. Bu sayının oluşturulmasında yaşanan sürecin zorlukları, "*kalkınma*" konusunun, büyük ölçüde akademik çevrenin ve geçmişte kalkınmanın öncülüğünü yapanların gündeminden çıkmış ya da çıkmak üzere olduğunu göstermesi açısından ilginçtir. Bu sayıda, yazarlarımız tarafından ortaya konulan ve "*kalkınma*"yı kalkınma olmaktan çıkarıp neoliberal içeriğe teslim eden "*piyasalaşma*" sürecinin açmazları ve ülke bütününde neden olduğu dengesizlikler, baskın ideolojinin yakıcı sonuçlarının billurlaşması açısından önemlidir. Sayımızın gelinen noktadaki duyarsızlığın aşılmasına ve yeni bir tartışma zemininin oluşturulmasına katkıda bulunması ümidiyle...

Y. Doç. Dr. Kübra CİHANGİR ÇAMUR